

IMPORTANȚA DISCIPLINEI RITMICA ÎN PROCESUL DE EDUCARE A STUDENȚILOR ACTORI

THE IMPORTANCE OF THE DISCIPLINE *RHYTHM* IN THE EDUCATION PROCESS OF STUDENTS ACTORS

OLEG MARDARI¹,

lector universitar, doctorand,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

CZU 792.028.3+792.327

Lucrarea de față își propune să prezinte rolul ritmului și aspectele modelatorii ale acestuia în educația studentului-actor, bazându-se pe o cercetare practică și teoretică în domeniul teatrului și pedagogiei. În urma analizării situației actuale ale spectacolelor, în care echilibrul dintre text și mișcare s-au răsturnat, se declanșează nașterea unui factor esențial în formarea actorului: acesta trebuie să-și însușească un corp de cunoștințe teoretice, dar mai ales practice, privind limbajul ritmic care joacă un rol important în construirea unui personaj.

Cuvinte-cheie: ritm, mișcare, limbaj ritmic, personaj

The present paper aims to present the role of rhythm and its modelling aspects in the student actor education, based on practical and theoretical research in the field of theatre and pedagogy. After analyzing the actual situation of performances in which the balance between the text and movement was overturned, the birth of an essential factor for training an actor is triggered: he must acquire a body of theoretical, but especially practical knowledge, regarding the rhythmic language that plays an important role in building a character.

Keywords: rhythm, movement, rhythmic language, character

---

¹ E-mail: olegmardari@bk.ru

Introducere

Pe scenă trebuie să acționezi. Acțiunea, activitatea stau la baza artei dramatice, a artei actorului [1 p. 94].

Ritmul este unul din componentele de bază ale artei teatrale și ale artei actorului. Este unul din acele elemente sau principii generale, care sunt prezente în toate artele și crează o legătură între ele. Ritmul unei vieți interioare reprezintă un flux de energie care este într-o continuă schimbare și asigură o intensitate variată a activității omului. Aceste permanente schimbări de intensitate a energiei se datorează influenței reciproce dintre emoție și gând. Ele apar în psihicul omului ca urmare a influenței diferitor factori externi sau a schimbării activității personale.

Acțiunea scenică trebuie să aibă o motivație interioară, consecvență, logică și posibilă în realitate [1 p. 108].

Ritmul trăirii interioare a omului influențează direct asupra intensității activității sale. În teatru această intensitate a activității psihice sau fizice este numită *tempo-ritm*. Acest termen a fost introdus în limbajul teatral de către Stanislavski. El semnifică în primul rând intensitatea trăirii interioare (psihice și emoționale) a actorului în scenă. Orice emoție sau stare, pe care o trăiește omul, își are tempo-ritmul său. Tocmai de aceea fiecare minut trăit în diverse activități este caracterizat prin tempo-ritmuri diferite.

Organicitatea comportamentului fizic în scenă

Organicitatea comportamentului fizic în scenă, depinde de găsirea tempo-ritmului exact al trăirii interioare a actorului, care impune acțiunilor fizice un tempo-ritm adecvat. Dacă ne vom detașa de influența tempo-ritmului trăirii sau stării interioare și-l vom examina pe cel al acțiunilor fizice, atunci cel din urmă se va caracteriza prin următoarele aspecte: *măsură, viteză, caracterul acțiunii și efortul muscular*. Ritmul acțiunilor fizice nu este altceva decât organizarea mișcărilor în timp și spațiu. Succesiunea logică a acțiunilor fizice segmentate nu este altceva decât schema *acțiunilor fizice*. Dacă vom păstra consecutivitatea acestei *scheme*, dar vom schimba factorii exteriori care pot să modifice tempo-ritmul trăirii interioare, atunci vor apărea schimbări atât în amplituda mișcărilor, cât și asupra timpului efectuării acestora. Viteza executării mișcărilor, adică *tempoul*, este un factor la fel de important în îndeplinirea acestora (a acțiunilor fizice). Așadar, fiecare acțiune este strâns legată de *ritmul și tempoul* executării ei. Această legătură firească a fost numită de către Stanislavski *tempo-ritm*.

În arta teatrală, *tempo-ritmul* existenței scenice, nu este altceva decât descoperirea acelor acțiuni care îndeplinesc sarcina exactă, în limitele spațiului scenic, și cu viteza ce corespunde logicii emoționale a personajului.

Omul percepe ritmurile prin intermediul simțurilor și cu ajutorul aparatului vestibular care, la rândul lui, reacționează prompt la schimbarea poziției corpului, accelerând sau încetinind mișcările acestuia. El ține locul unui dirijor care dă de știre psihicului despre transformările tempo-ritmice ale organismului.

Ritmurile, sau schimbul de ritmuri, sunt percepute de noi prin intermediul simțurilor:

1. Perceperea auditivă a ritmurilor
2. Perceperea vizuală a ritmurilor
3. Perceperea tactilă (corporală) a ritmurilor

Când se stabilește o legătură dintre tempo-ritmul interior cu cel exterior al actorului (în timpul acțiunilor scenice), când ele se sincronizează, atunci și întreaga ființă a actorului se mobilizează pentru îndeplinirea exactă a sarcinii stabilite.

Predarea acestei discipline viitorilor actori este foarte importantă: *simțul ritmului* nu reprezintă doar una din calitățile profesionale ale actorului, el este și una dintre acele *punți de legătură*, care ajută la însușirea mai calitativă a altor discipline, precum *Dansul, Arta vorbirii, Mișcarea scenică, Lupta scenică, Scrima, Canto*.

Disciplina ritmică

În artă, primul lucru pe care ar trebui să-l cunoaștem și să-l înțelegem este frumusețea [1 p. 12].

Actorul devine frumos în scenă numai atunci când stăpânește tehnica artei actorului. Ritmica este una dintre disciplinele de bază ale artei actorului, și are drept scop dezvoltarea aptitudinilor atât interioare cât și exterioare ale acestuia. În școala Boris Șiukin de la Moscova această disciplină se predă numai trei semestre. Semestrul 1 și 2 Ritmica se predă o singură dată pe săptămână iar semestrul 3 de două ori pe săptămână. Doamna Elena Drujnicova profesoara de Ritmică de la școala B.Șiukin este de părerea că acest program nu este suficient pentru studenții de la actorie. O singură dată pe săptămână, pentru o disciplină practică unde dezvoltarea auzului ritmic, coordonării mișcărilor, concentrării atenției se poate dobândi doar prin repetarea sistematică a exercițiilor ritmice, face dificilă realizarea acestui scop. Un alt factor este menținerea sentimentului de interes a studentului față de disciplină care se dobândește prin ridicarea gradului de dificultate a exercițiilor studiate, astfel studentul v-a fi motivat să lucreze productiv având scopul de a se autodepăși, dar în condițiile în care studenții se văd doar o singură dată pe săptămână acest lucru devine extrem de dificil.

În definitiv, din ce studiem nu deprindem decât ceea ce punem în practică [2 p. 180].

La Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, aceste probleme de predare a disciplinei *Ritmica* erau la fel de actuale. Din anul 2017 catedra *Arta Actorului* a găsit modalitatea de a oferi ore adăugătoare pentru disciplina Ritmica. Astfel, această disciplină a început să fie predată doi ani de zile în loc de unu a câte două ore pe săptămână în loc de una.

Disciplina a fost divizată în patru compartimente:

1. Ritmul în grup (prin propriul corp);
2. Ritmul prin obiecte (individual sau în grup);
3. Imitarea interpretului;
4. Existența în ritmul muzicii.

Această repartizare pe compartimente și lucrul de două ori pe săptămână au favorizat o creștere la nivel de percepere și dezvoltare a disciplinei *Ritmica*.

Astfel, semestrul I include noțiuni generale despre teoria elementară a muzicii, noțiuni despre ritm, tempou, sincopă, studierea exercițiilor ritmice pentru cunoașterea duratei sunetului (*notă întreagă, doime, pătrime, optime, șaisprezecime, notă cu punct aufftact*).

Exerciții pentru dezvoltarea coordonării mișcărilor în spațiul scenic și dezvoltarea pasului sincopat:

Exercițiul „Umbră” în 3 nivele: pas exagerat, pas firesc, fuga.

Exercițiul „Caracatița” în 2 nivele: simplu și compus.

Exercițiul „Oglinda”: în doi sau în patru.

Exercițiul „Salutul ritmic” (simplu și accelerat).

Exercițiul „Cercul” (crearea, preluarea, transmiterea ritmului).

Exercițiul „Poienița muzicală” (în trei nivele).

În semestrul II studenții învață să creeze ritmuri prin obiecte, căutând sunete din viața cotidiană, natură sau sunete ce redau emoții sau stări sufletești în baza cunoștințelor semestrului I. Astfel, studenții învață să creeze legături ritmice, iar mai ulterior studii ritmice cu obiectele, înțelegând că și obiectele pot deveni parteneri de scenă prin ritm.

În semestrul III ei se apropie de compartimentul observații de la disciplina *Arta Actorului*, studiind interpretii de muzică (comportamentul, mișcarea, felul lor de a fi) ca mai târziu să îi aducă în scenă. Scopul primordial este ca studentul să devină acel interpret, imitându-i vocea și personalitatea cât mai veridic, încât să îl credem că interpretul cântă acum, aici.

În semestrul IV studenții trec prin compartimentul *Existența în ritmul muzicii* unde învață să-și construiască și să-și motiveze existența în scenă prin crearea unui studiu reieșind din structura coloanei sonore. Mai întâi își aleg o melodie, o studiază, o împart pe accente muzicale după care își constru-

iesc studiul fiind ghidați de melodie. Astfel studenții învață că și coloana sonoră din spectacol poate fi un partener de scenă, dacă o înțelegi, îi respecti ritmul și exiști în ritmul ei.

Astfel, disciplina *Ritmica* are următoarele obiective:

I. cunoaștere și înțelegere:

- importanța tempo-ritmului în arta actorului;
- importanța ritmurilor în spectacol;
- principiile de bază ale ritmului și tempoului;
- principiile generale ale teoriei muzicale.

II. aplicabilitate practică:

- dezvoltarea simțului ritmului;
- dezvoltarea percepției auditive a ritmului;
- dezvoltarea percepției vizuale a ritmului;
- dezvoltarea maximă a vitezei și reacției în conformitate cu timpul și spațiul propus;
- dezvoltarea percepției tactile a ritmului;
- dezvoltarea temperamentului artistic.

III. integrare personală și lucrul în echipă:

- lărgirea diapazonului dinamic și expresiv al corpului; dezvoltarea fanteziei plastice a corpului;
- dezvoltarea gustului și rafinamentului în distribuirea elementelor tehnice în actul artistic;
- însușirea facilă a informației, lărgindu-și cunoștințele și abilitățile pe care ulterior să le poate utiliza în scenă, pentru integrarea pleneră într-un colectiv artistic;
- formarea spiritului de echipă;
- formarea spiritului critic;
- respectarea principiilor profesionale.

Concluzii

Sistemul de învățământ ca și pedagogii de altfel trebuie să le ofere studenților cunoștințele de bază ale meseriei dar să nu uite că teatrul prin formele sale de expresie nu stă pe loc dar este într-o continuă transformare, obligându-ne să adaptăm sau să dezvoltăm sistemul de învățământ ca să le oferim studenților cunoștințele necesare pentru cerințele teatrului modern. Din păcate odată cu dezvoltarea tehnică a societății, apariția calculatoarelor, accesul rapid la informație etc., distruge procesul de analiză, procedeul de prelucrare a informației care este extrem de important pentru studenții de la catedra arta actorului. Astăzi în lucrul cu studenții ne ciocnim de următoarele probleme: coordonarea mișcărilor, atenția distributivă, concentrarea, reacția, spontaneitatea etc., instrumentele de lucru ale unui actor care sunt la majoritatea abiturienților de la actorie foarte slab dezvoltate iar la alții lipsește complet. Astfel disciplinele de mișcare scenică, ritmica pun accentul primordial asupra dezvoltării plasticității corpului încercând să elimine blocajele musculare, dezvoltând auzul ritmic astfel oferind studenților un corp bine pregătit pentru viața scenică.

Referințe bibliografice

1. STANISLAVSKI, K. S. *Munca actorului cu sine însuși*. București: Nemira Publishing House, 2013.
2. CHEKHOV, M. *Gânduri pentru actor (despre tehnica actoriei)*. București: Nemira Publishing House, 2017.